

Fəsil 6 Siyasət, hüquqi və inzibati çərçivə

MÜNDƏRİCAT

6	SİYASƏT, HÜQUQİ VƏ İNZİBATİ BAZA	6-1
6.1	Giriş	6-1
6.2	Milli Qanunvericilik	6-1
6.2.1	Konstitusiya	6-1
6.2.2	CQBKG Layihəsinə tətbiq edilən hüquqi baza	6-1
6.2.3	HAS	6-1
6.2.4	TƏMÖHS	6-2
6.3	Beynəlxalq Standartlar və Göstərişlər	6-5
6.4	Beynəlxalq və Regional Konvensiyalar	6-7
6.5	Milli Hüquq və İnzibati Baza	6-9
6.5.1	Milli Qanunvericilik və İcazəvermə üzrə Tələblər	6-10
6.6	BP Korporativ Siyasəti	6-10
6.6.1	BP Davranış Normaları	6-11
6.6.2	SƏTƏMM Siyasəti öhdəliyi	6-12
6.6.3	BP şirkətinin Ətraf Mühitin və Sosial Sahənin idarə edilməsi	6-13

Cədvəllər

Cədvəl 6-1:	BMK Fəaliyyət Standartları	6-5
Cədvəl 6-2:	Müvafiq BMK ƏMSƏT Göstərişləri	6-6
Cədvəl 6-3:	Müvafiq Beynəlxalq və regional sazişlər	6-7

Şəkillər

Şəkil 6-1:	BP Azərbaycan Strateji İcra Bölümünün SƏTƏMM Siyasəti	6-12
------------	---	------

6 SIYASƏT, HÜQUQI VƏ İNZİBATI BAZA

6.1 Giriş

Bu fəsil CQBKG Layihəsinin normativ bazasının yüksək səviyyəli təsvirini verir. Təklif edilən CQBKG Layihəsinin hüquqi rejimi mürəkkəbdir, ona görə də, bu fəsil təklif olunan Layihə üçün yüksək səviyyəli normativ məzmunu xüsusi qeyd etməyə çalışır. O, CQBKG Layihəsinə tətbiq edilən bütün tələblərin hərtərəfli təhlilini vermir və aşağıda nəzərdən keçirilmiş müddəaların son təhlili deyil.

Fəsil aşağıdakıları nəzərdən keçirir:

- Milli qanunvericilik (Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, Azərbaycan Respublikası ilə Gürcüstan arasında Təbii Qazın Cənubi Qafqaz Boru Kəməri Sistemi vasitəsilə Gürcüstan və Azərbaycan Respublikası ərazilərindən və ondan kənara daşınması, nəqli və satışı ilə bağlı Saziş, (həmçinin "Hökumətlərarası Saziş və ya HAS kimi istinad olunur) və Azərbaycan Respublikası və CQBK İştirakçıları Hökumətləri arasında Tranzit ərazisinə malik ölkənin Hökuməti ilə Sazişi (TƏMÖHS)
- Seçilmiş beynəlxalq və regional konvensiyalar
- Seçilmiş beynəlxalq standartlar, təcrübə və göstərişlər, o cümlədən Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası (BMK) siyasətləri
- BP korporativ siyasətləri.

Lütfən nəzərə alın ki, TƏMÖHS və aşağıda daxil edilmiş digər sənədlərin təsviri ancaq yüksək səviyyəli xülasələrdir və TƏMÖHS və belə digər sənədlərin tam mətninə istinadla götürülmüşlər.

Təklif edilən CQBKG Layihəsində istifadə üçün hazırlanmış ekoloji standartlar bu fəsilə müzakirə edilən normativ bazanın tələblərini nəzərə alırlar və buraya Əlavə D kimi qoşulmuş Ətraf Mühiti və Sosial Sahənin İdarəetmə və Monitorinq Planının (ƏMSAİMP) B Əlavəsində təsvir edilmişdir.

6.2 Milli Qanunvericilik

6.2.1 *Konstitusiya*

Konstitusiya¹ Azərbaycan Respublikasının tənzimləyicisi qanunu olub, hər hansı digər milli qanunvericilik və ya beynəlxalq saziş üzərində üstünlüyə malikdir. O, insanların sağlam ekoloji şəraitlərdə yaşamaq [MƏQ. 39.I.], ekoloji şəraitlərə dair dəqiq məlumat əldə etmək və üçüncü tərəflərin ekoloji qanunu pozmaları ilə əlaqədar baş vermiş zədələrdən kompensasiya almaq hüququnu nəzərdə tutur. [MƏQ. 39.II.].

6.2.2 *CQBKG Layihəsinə tətbiq edilən hüquqi baza*

CQBKG Layihəsi DAS və TƏMÖHS çərçivəsində tətbiq edilir. DAS-nə məcburi beynəlxalq qanuni saziş, məsələn podratçı Ölkələr arasında saziş, SHS-nə isə Azərbaycanın CQBKG Layihəsinə tənzimləyən idarəedici yerli, yaxud milli qanunu daxildir.

6.2.3 *HAS*

HAS IV Maddəsində deyilir:

¹ Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası (1995, 2002-ci ildə edilmiş dəyişikliklərlə) http://azerbaijan.az/ GeneralInfo/ Constitution/ constitution_e.html saytıdan alınmışdır.

Hər bir Dövlət Təbii Qaz boru kəmərləri sənayesində beynəlxalq standart və təcrübəyə (bu standart və təcrübələr müvafiq Tranzit ərazisinə malik ölkə Sazişində veriləcək) və müvafiq Tranzit ərazisinə malik ölkənin Hökuməti ilə Sazişdə göstərilən tələblərə uyğun olaraq keçirmə qabiliyyətinin genişləndirilməsi (məsələn, şaxələr)üçün vahid texniki, təhlükəsizlik və ətraf mühit standartlarının işlənilib hazırlanmasında və yaradılmasında digər Dövlətlər və müvafiq Layihə sərmayəçiləri ilə əməkdaşlıq edəcək və əlaqə saxlayacaqdır; yuxarıda göstərilən normalar müvafiq Dövlətin daxili qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş hər hansı standartlara və təcrübəyə baxmayaraq tətbiq olunacaqdır.

Qeyd etmək lazımdır ki, HAS CQBK İştirakçıları və ya CQBKŞ üçün hər hansı birbaşa hüquq və ya məsuliyyətlər yaratmır.

6.2.4 TƏMÖHS

2001-ci ildə TƏMÖHS Azərbaycan Respublikasının Parlamenti tərəfindən təsdiq edilmişdir və Azərbaycanda CQBK (və CQBKG Layihəsi) üçün üstünlük təşkil edən hüquqi rejim kimi qüvvəyə minmişdir. TƏMÖHS müddəaları, 'Azərbaycan Konstitusiyası' istisna olmaqla, milli qanunvericiliyin hər hansı uyğun gəlməyən müddəalarını əvəz edir və beynəlxalq qanunlar əsasında Azərbaycan Respublikasının əlaqədar öhdəliklərini təşkil edir və TƏMÖHS-nin ratifikasiya olunmasından sonra Azərbaycanın daxili qanunları əsasında Layihə ilə bağlı üstün hüquqi rejim kimi qüvvəyə minmişdir.

TƏMÖHS Maddə 12 və Əlavə 4-də Layihə ilə bağlı müvafiq ekoloji, səhiyyə, təhlükəsizlik və sosial standartı və təcrübələrin tərffüatını verilir. Sonda, əsas tələblər aşağıdakılardır:

- Ekoloji, səhiyyə, təhlükəsizlik və sosial standartların və təcrübələrin müəyyən edilməsində, ahəngləşdirilməsində və onlara əməl edilməsində ehtiyatlı istismarçı kimi çıxış etməkdir
- İcmaları və əmlakı əhatə edən mühitə dəyəcək mümkün zədələri minimuma endirmək üçün bütün cəhdləri görmək
- Məzmunun tədqiqi, riskin qiymətləndirilməsi, əsasların tədqiqi, ƏMTQ və Fövqəladə hallara Cavab Planından (FCP) ibarət olan Ekoloji Strateji Məhsulunu hazırlamaq
- Ekoloji Strateji Məhsulu hazırlamaq və orada qeyd edilmiş ekoloji strategiyanı adətən beynəlxalq təbii qaz boru kəməri sənayesində üstünlük təşkil edən standart və təcrübələrə uyğun tətbiq etmək.
- İlkin variant ƏMTQ-ni ictimai şəkildə nəzərdə keçirmə və qeydlər etmə
- ƏMTQ-də qeyd edilmiş azaltma və monitorinq fəaliyyətlərini tətbiq etmə və nəticələrə dair Azərbaycan Respublikası hökumətinə hesabat vermək (bundan sonra 'hökumət' adlanacaq) və hesabatları ictimaiyyətə açıqlamaq.
- Obyektlər və CQBK İşləri ilə əlaqədar səhiyyə və təhlükəsizlik məsələlərini təbliğ etmə baxımından (TƏMÖHS-də müəyyən edildiyi kimi) (i) beynəlxalq ictimaiyyətdə Layihə ilə müqayisə ediləcək təbii qaz boru kəmərləri layihələri ilə bağlı olaraq adətən əməl edilən səhiyyə və təhlükəsizlik standartlarına; və ya (ii) daha ciddi olan hallarda BB səhiyyə və təhlükəsizlik standartlarına əməl etmək
- Dünya Bankının standartlarına uyğun olaraq sosial məzmunun tədqiqini və riskin qiymətləndirilməsini, və sosial təsirin qiymətləndirilməsini hazırlamaq.
- Hər hansı fəvqəladə hallara və digər hadisələrə, məsələn həyatın itirilməsi ilə nəticələnən və ya belə təhlükəni yaradan, yaxud ətraf mühitə və ya əmlaka zədənin dəyməsi ilə nəticələnən sızma və tökülmə hallarına və görülmüş tədbirlərə dair dərhal hökumətə xəbər vermək.
- Hər hansı zədəni aradan qaldırmaq və torpağı və digər zərərçəkmiş yerləri TƏMÖHS şərtlərinə uyğun mümkün olan dərəcədə əvvəlki vəziyyətinə qaytarmaq üçün tədbirlər görmək
- Boru kəmərinin tədricən tərək edilməsi üçün TƏMÖHS prosedurlarına əməl etmək.

Hökumətin CQBKG İştirakçılarında torpaq hüquqlarını verməsinə dair ümumi baza TƏMÖHS Əlavə 2-nin 4-cü və 7-ci Maddələrində verilmişdir.

Azərbaycan TƏMÖHS Maddə 18-də tələb olunan işəgötürmə və təchizat prosedurları təsvir edilir.

TƏMÖHS yuxarıda qeyd edilmiş sahələrə dair aşağıdakı təfərrüatları verir:

6.2.4.1 Ümumi təhlil

TƏMÖHS Əlavə 4-ün 3.5 bəndi çirklənmiş torpaqların təhlilinə aşağıdakıların daxil olmasını tələb edir:

- “(i) müvafiq və mövcud məlumatın ofisdə təhlili;
- (ii) müvafiq mövcud əməliyyatların və fəaliyyətin yoxlanması və Obyektləri əhatə edən sahələrdən ətraf mühitə dair müvafiq, o cümlədən, lakin bunlarla məhdudlaşmayaraq, aşağıdakılara dair məlumatın toplanması:
 - (a) yer səthi və torpaq geologiyası
 - (b) geomorfologiya
 - (c) qayaların buraxıcı xüsusiyyətləri və torpağın su saxlayan təbəqəsi
 - (d) torpaq sularının mövcud keyfiyyətinin qiymətləndirilməsi
 - (e) hər hansı mövcud çirklənmənin flora və faunaya, landşaft və ekoloji sistemlərə təsiri, və
 - (f) hər bir müəyyən edilmiş sahədə hər hansı çirklənmənin, ətraf mühitə zərərinin və çirklənmiş materialların keyfiyyətə qiymətləndirilməsi.”

TƏMÖHS həmçinin qeyd edir ki, CQBKG əvvəlcədən mövcud olan ətraf mühitin çirklənməsi və ya korlanması üçün cavabdehlik daşımayacaq.

Bu Ətraf Mühitə və Sosial Sahəyə dair İlkin Hesabat (ƏMSAİH) təklif edilən CQBKG Layihəsi üçün 'Ekoloji Strategiya Məhsulu' əlavə elementidir.

Ekoloji Strategiya Məhsulu TƏMÖHS Əlavə 4, Bölmə 3.8 ilə tələb olunur və yuxarıda, 6.2.4 Bəndində qeyd edildiyi kimi, məzmunun təhlilindən, riskin qiymətləndirilməsindən, çirklənmiş torpağın ümumi təhlilindən, ƏMTQ və FHCP-dan ibarətdir.

6.2.4.2 Ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsi

TƏMÖHS ƏMTQ-nə aşağıdakıların daxil edilməsini tələb edir:

- “(i) layihənin təsiri
- (ii) təsire məruz qalacaq mümkün sahələrin ətraf mühitinin və sosial-iqtisadi təsviri;
- (iii) əlaqəli hava, su və digər bərk tullantıların qiymətləndirilməsi də daxil olmaqla, Obyektlərin təklif edilən tikintisi və istismarının təsiri və idarə olunmasının qiymətləndirilməsi;
- (iv) hər bir müəyyən edilmiş təsir faktorunun yumşaldılması üçün müvafiq fəaliyyətin müəyyən edilməsi və həyata keçirilməsi üçün plan;
- (v) boru kəməri üzrə fəaliyyət ilə əlaqədar olan ətraf mühitə risklərin qiymətləndirilməsi
- (vi) zərərin yumşaldılmasına yönəldilmiş tədbirlərin effektiv, və ya müəyyən edilmiş müxtəlif yumşaldılma tədbirlərinin yerinə yetirilməsinin təmin edilməsinə xidmət edən monitorinq proqramının formalaşdırılması.”

6.2.4.3 Hökumətlə məsləhətləşmə və təsdiq

TƏMÖHS CQBKG-n ümumi təhlilin, ƏMTQ və FHCP hazırlanması və bu sənədlərin hökumətin təsdiqi üçün təqdim edilməsi zamanı hökumətlə məsləhətləşməsinə tələb edir. TƏMÖHS hökumətin cavab verməsi üçün 30 günlük müddət təyin edir.

6.2.4.4 İctimai açıqlama və məsləhətləşmə

TƏMÖHS ƏMTQ-n ictimaiyyət tərəfindən nəzərdən keçirilməsinə və müzakirə edilməsinə dair aşağıdakı səciyyəvi tələbləri daxil edir:

- “(a) Müvafiq ictimaiyyət nümayəndələri və qeyri-dövlət hakimiyyət orqanlarına görüş və sərgilər keçirməklə yayılan məlumat vasitəsilə ƏMTQ həyata keçirildiyi dövr ərzində Obyektlərin fəaliyyəti barəsində məlumat çatdırılacaq;
- (b) ƏMTQ tamamlandıqdan sonra, müvafiq qeydləri təqdim etmək üçün şərait yaratmaq məqsədi ilə ictimaiyyətə Layihənin ətraf mühit ilə əlaqədar olan aspektlərinə dair məlumat çatdırılacaq. Bu məqsəd ilə ƏMTQ və onun xülasəsi (hər ikisi həm İngilis, həm də Azərbaycan dillərində olacaq) ictimaiyyət tərəfindən nəzərdən keçirilib qeydlər təqdim etmək üçün müvafiq bir sahədə açıq şəkildə nümayiş etdirəcək; buna əlavə olaraq xülasə eyni zamanda həmçinin Hökumətin CQBK Nümayəndəsinə çatdırılacaq.
- (c) İctimaiyyət tərəfindən qeydlər ən çoxu altmış (60) gün ərzində təqdim olunmalı və belə bir altmış (60) günlük müddət bitdikdən sonra otuz (30) gün ərzində Hökumət tərəfindən CQBK iştirakçılarına çatdırılmalıdır. CQBK iştirakçıları tərəfindən ictimaiyyətin qeydlərinin nəzərə alınması (lazım gəldikdə ƏMTQ dəyişikliklər etmək yolu ilə) öz təzahürünü Hökumətin CQBK Nümayəndəsinə təqdim ediləcək yekun xülasədə tapacaqdır.”

6.2.4.5 Torpaq Hüquqları

TƏMÖHS 4-cü və 7-ci Maddələri CQBKG Layihəsinə Layihəni yerinə yetirmək üçün Azərbaycanda göstərilən torpaqdan eksklüziv və məhdudiyətsiz istifadə hüququ verir.

TƏMÖHS 7.2 Maddəsi nəzərdə tutur ki, Dövlət hakimiyyət orqanları (bundan sonra “Dövlət hakimiyyət orqanları”na edilən istinad TƏMÖHS-də müəyyən edilmiş terminlər kimi Azərbaycan Respublikası Hakimiyyətini, hər hansı yerli hakimiyyət orqanlarını və Dövlət müəssisələrini bildirəcək):

- CQBKG Layihəsi iştirakçılarının Torpaq hüquqlarının (bu terminin TƏMÖHS-də müəyyən edilmiş mənasında) alınmasını və onlardan istifadə edilməsini, və xüsusilə Daimi torpaq mülklərinə dair müstəsna və qeyri-məhdud mülkiyyət hüquqların (sahiblik hüququ istisna olmaqla) verilməsini təmin etmək üçün müsadirə, məcburi götürmə, özgəninkləşdirmə və bu kimi digər suveren səlahiyyəti yerinə yetirməlidir və Dövlət hakimiyyət orqanlarına Torpaq Hüquqlarını CQBKG iştirakçılarına verməyə və onlara təsbit etməyə müvafiq səlahiyyət vermək üçün ərazidə olan şəxslərə Azərbaycan Qanunvericiliyinə əsasən tələb edilən müvafiq kompensasiyanı ödəməlidir; bu şərtlə ki, hər hansı belə Qeyri-dövlət torpaq mülklərinə dair (buraya Dövlətə məxsus olan və bələdiyyə torpaqları istisna olmaqla, və müvafiq qanunvericiliyə əsasən mümkün olan ən aşağı qiymətə alınmalı torpaqlar daxildir) Torpaq hüquqları müqabilində CQBKG iştirakçıları Dövlət hakimiyyət orqanlarına onların belə Qeyri-dövlət torpaq mülklərin alınması prosesində çəkdiyi bütün faktiki və sübut edilə bilən xərcləri ödəsin.

6.2.4.6 Məşğulluq və təchizat

TƏMÖHS Maddə 18-də işəgötürənlərdən işə götürülən bütün vətəndaşları yazılı əmək müqavilələri əsasında işə götürməyi tələb edir və nəzərə alaraq ki, heç bir Layihə iştirakçısı xam neftin daşınmasına dair beynəlxalq səviyyəli layihələrdə tətbiq edilən və əmək fəaliyyəti sahəsində istifadə olunan qayda və standartlardan yuxarı və ya işçi qüvvəsinin effektiv və səmərəli surətdə çalışmasına qarşı çıxam qayda və standartlardan istifadə etmir, Ərazi (TƏMÖHS-də tərif verildiyi kimi) daxilində Layihə ilə əlaqədar olaraq çalışan Dövlətin vətəndaşlarına münasibətdə tətbiq olunan qaydaların (o cümlədən iş gününün davamiyyəti, məzuniyyət, ödənişlər, kompensasiyalara dair qaydalar və iş yerində tətbiq olunan təhlükəsizlik və sağlamlıq standartları) Azərbaycan Respublikası əmək qanunvericiliyinə müvafiq olaraq ölkə vətəndaşlarına təqdim olunan şəraitdən daha aşağı səviyyədə olmamalıdır.

6.3 Beynəlxalq Standartlar və Göstərişlər

- I. CQBKG üstünlüyü növbəti ardıcılıqla – həyat, ətraf mühit və əmlak – verməklə ətraf mühitə dəyə biləcək narahatlığı minimuma endirmək üçün əlindən gələni etməlidir; və
- II. ƏMTQ-də verilmiş ekoloji strategiya beynəlxalq Təbii Qaz boru kəməri sənayesində adətən üstünlük təşkil edən standart və təcrübələrə uyğun olmalıdır.

Hazırkı ƏMSATQ-də götürülən hər bir öhdəlik Layihə üçün məcburi olduğundan, Azərbaycanda aparılan və ƏMSATQ ilə əhatə olunan CQBKG işləri beynəlxalq standartlara müvafiqyyətlə əməl etməlidir. Ona görə də CQBKG Layihəsi beynəlxalq qaz boru kəməri sənayesinə aid olan bir sıra mümkün faydalı beynəlxalq standartları və təcrübələri nəzərə alır. Xüsusilə, CQBKG Layihəsi müəyyən ekoloji və sosial problemlərlə bağlı məqsədəuyğun beynəlxalq standart hesab edilən Dünya Bankı Qrupunun (DBQ) standart və göstərişlərini nəzərə almışdır. CQBK Layihəsi komandası həmçinin ƏMSATQ hazırlayan zaman DBQ-n özəl borc verən qolu olan Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyasının (BMK) layihəyə mümkün təsirin azaldılması tədbirlərinə dair faydalı göstəriş verə biləcək fəaliyyət standartlarını və Ətraf Mühitin Mühafizəsi, Sağlamlıq və Əməyin Təhlükəsizliyi (ƏMSƏT) Göstərişlərini nəzərə almışdır

CQBKG həmçinin aşağıdakı kimi bir sıra göstərişlər, təcrübələr və standartları nəzərə almışdır:

- Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) göstərişləri
- Neft və qaz sənayesi assosiasiyaları tərəfindən verilmiş göstərişləri
- Birləşmiş Krallıq və digər Avropa Birliyi yurisdiksiyalarında təcrübə və standartlar
- Ümumi sənaye təcrübəsi.

Seçilmiş BMK Fəaliyyət Standartları Cədvəl 6-1-də təsvir edilmişdir. Seçilmiş ƏMSƏT və Sektor Göstərişləri Cədvəl 6-2-də verilmişdir.

Buna əlavə olaraq, CQBKG yuxarıda siyahısı verilmiş göstərişləri nəzərdən keçirməklə, səs-küy emissiyaları, havaya, suya tullantılar və su təchizatı ilə bağlı hansı Layihə standartlarını qəbul edəcəklərini nəzərdən keçirirlər (Bax, Fəsil 10 və Əlavə D-də Ətraf Mühitin və Sosial Sahənin İdarə edilməsi Planları)

DBQ, ÜST və Aİ/BK standartları həmçinin təsirləri minimuma endirmək üçün müxtəlif layihə və digər azaltma təsirlərini müəyyən etmişdir və bu göstərişlər nəzərdən keçirilərkən, məqsədəuyğun kimi qəbul edilmişdir (Bax, Fəsil 10 və Əlavə D-də Ətraf Mühitin və Sosial Sahənin İdarə edilməsi Planları)

Cədvəl 6-1: BMK Fəaliyyət Standartları

Fəaliyyət standartı	Mövzu	Əsas prinsip
1	Sosial sahənin və ətraf mühitin qiymətləndirilməsi və idarə edilməsi sistemləri	Ətraf mühitə və sosial sahəyə təsirlər qiymətləndirilməlidir Mənfi təsirlərin qarşısı alınmalı, minimum endirilməli və ya əvəz edilməlidir İcmalar onlara təsir edən məsələlərə cəlb edilməlidir. Göstəriciləri təkmilləşdirmək üçün idarəetmə sistemlərindən istifadə edilməlidir
2	Əmək və iş şəraitləri	İşçilərə ədalətli münasibət göstərilməli, ayrı-seçkiliyə yol verilməməli və bərabər imkanlar yaradılmalıdır Uşaq əməyi və ya məcburi iş olmamalıdır. İş şəraiti sağlam və təhlükəsiz olmalıdır.

Fəaliyyət standartı	Mövzu	Əsas prinsip
3	Çirklənmənin qarşısının alınması və azaldılması	Çirklənməni minimuma endirməklə səhhətə və ətraf mühitə dəyən təsirlərin qarşısı alınmalıdır. İstixana qaz emissiyaları atqısı azaldılmalıdır.
4	İcma, Səhhət, Təhlükəsizlik və Mühafizə	Yerli icmaların səhhətinə və təhlükəsizliyinə təsirlər minimuma endirilməlidir. İşçilər və əmlak mühafizə edilməli və icmanın təhlükəsizliyi üçün risk yaratmamalıdır.
5	Torpaqların alınması və məcburi köçürülmə	Məcburi köçürmələr minimuma endirilməlidir. Torpağın alınmasının təsirinə məruz qalmış şəxslərə lazımi məlumat və kompensasiya verilməlidir. Köçürülmüş şəxslərin rifahı və yaşayış tərzini bərpa edilməli və ya yaxşılaşdırılmalıdır.
6	Bioloji rəngarəngliyin saxlanması və davamlı təbii ehtiyatların idarə edilməsi	Bioloji rəngarənglik müşahidə edilməli və saxlanmalıdır. Təbii ehtiyatlar ağıllı şəkildə idarə edilməlidir.
7	Yerli insanlar	Yerli şəxslərin insan hüquqları və mədəniyyətinə hörmət edilməlidir. Kompensasiya mədəni baxımdan məqbul olmalıdır.
8	Mədəni irs	Mədəni irs mənfi təsirlərdən qorunmalı və mühafizə edilməlidir. Mədəni irsdə işgüzar fəaliyyətin nailiyyətləri bölüşdürülməlidir.

Cədvəl 6-2: Müvafiq BMK ƏMSƏT Göstərişləri

Göstərişlər	Məzmun
BMK Sahildə Neft və Qaz Yataqları üçün Ətraf Mühitin Mühafizəsi, Səhiyyə və Təhlükəsizlik göstərişləri (2011)	Sahildə neft və qazın kəşfiyyatını, qazma və hasilatı eməliyyatlarını əhatə edən texniki istinad sənədi
BMK İstilik Elektrik Stansiyaları üçün Ətraf Mühitin Mühafizəsi, Səhiyyə və Təhlükəsizlik göstərişləri	Cəmi layihə səmərəsi 50 meqavat istilik gücündən (MVtig) artıq olan istilik elektrik stansiyalarını əhatə edən texniki istinad sənədi
BMK Ümumi ƏMSƏT göstərişləri 1.1 Havaya emissiyalar və Ətraf Havanın Keyfiyyəti (2011)	Bu bölmə emissiyaların nəzərə çarpan mənbələrinin idarə edilməsinə yaxınlaşma üsulunu, o cümlədən təsirlərin qiymətləndirilməsi və monitorinqi üçün xüsusi göstəriş verir. O, hava keyfiyyəti pis olan sahələrdə aparılan layihələrdə emissiyaların idarə edilməsi üsullarına dair məlumat verir.
BMK Ümumi ƏMSƏT göstərişləri 1.2 Enerjinin qorunması (2011)	Bu bölmə enerjinin qorunmasının ümumi üsullarına dair məlumat verir.
BMK Ümumi ƏMSƏT göstərişləri 1.3 Çirkab suları və Ətraf suların keyfiyyəti (2011)	Bu bölmə çirkab sularının idarə olunmasına və suyun qorunması və təkrar istifadəsinin ümumi üsullarına dair məlumat verir.
BMK Ümumi ƏMSƏT göstərişləri 1.4 Suyun qorunması (2011)	Suyun qorunması proqramları və tədbirləri
BMK Ümumi ƏMSƏT göstərişləri 1.5 Təhlükəli materialların idarə edilməsi (2011)	Təhlükəli materialların istehsalı, emalı, saxlanması və istifadəsi zamanı onların dağılmasının və ya qəzaların (o cümlədən partlayış və yanğın) qarşısını almaq, yaxud mümkün olmadıqda, dağılmanı

Göstərişlər	Məzmun
	minimuma endirmək üçün təhlükəli materialların idarə olunması
BMK Ümumi ƏMSƏT göstərişləri 1.6 Tullantıların İdarə edilməsi (2011)	Ümumi tullantıların idarə olunması prinsipləri, o cümlədən təhlükəli tullantılarla ümumi iş qaydaları
BMK Ümumi ƏMSƏT göstərişləri 1.8 Çirklənmiş Torpaq (2011)	Təhlükəli materialların, tullantıların, yaxud neftin antropogen dağılması ilə əlaqəli, o cümlədən təbii səbəblərdən torpaq çirklənməsinə idarəçilik baxımından yaxınlaşma
BMK Ümumi ƏMSƏT göstərişləri 3 İcmanın Səhhəti və təhlükəsizliyi (2011)	Bunlar ənənəvi layihə sərhədindən kənara çıxan, lakin yenə də layihə əməliyyatları ilə əlaqədar olan işləri, o cümlədən suyun keyfiyyəti və mövcudluğu, nəqliyyatın təhlükəsizliyi, təhlükəli materialların daşınması, xəstəliklərin qarşısının alınması, və fəvqəladə hallara hazır olma və cavab verməni əhatə edir.
BMK Ümumi ƏMSƏT göstərişləri 4 Tikinti və istismardan çıxarma (2011)	Bunlar yeni layihənin hazırlanması, layihənin sonu və ya mövcud layihə tikililərinin genişləndirilməsi və ya dəyişdirilməsi ilə bağlı icmanın səhhətinə və təhlükəsizliyinə dəyər biləcək təsirlərin qarşısını almaq və nəzarət etmək üçün əlavə məlumat, xüsusi göstəriş verir. Ekologiya bölməsinə (4.1) küy və vibrasiya, torpağın eroziyası, hava keyfiyyəti, bərk tullantılar, təhlükəli materiallar, çirkab suların atılması və çirklənmiş torpaq kimi mövzuları əhatə edir. İcmanın səhiyyə və təhlükəsizliyi bölməsinə (4.3) sahədə ümumi təhlükələr, xəstəliklərin qarşısının alınması, və nəqliyyatın təhlükəsizliyi daxildir.

6.4 Beynəlxalq və Regional Konvensiyalar

CQBKG Layihənin inkişafı və ƏMSATQ hazırlanması zamanı neft və qaz sektoru üçün səciyyəvi olmayan seçilmiş konvensiyaları nəzərdən keçirərək, onların hər hansı faydalı göstəriş, o cümlədən mümkün qarşısını alma tədbirləri və beynəlxalq təcrübəni təsvir etdiyini müəyyən etmişdir. Havanın keyfiyyətinə və iqlimin dəyişməsinə, bioloji rəngarəngliyə və ekologiya və məskunlaşma yerlərinin mühafizəsinə, mədəni irsə, ictimai məsləhətə və tullantıların idarə edilməsinə dair bəzi mühüm konvensiyalar Cədvəl 6-3-də verilmiş, həmçinin bu konvensiyaların Azərbaycan hökuməti tərəfindən imzalandığı, razılaşdığı və ya qəbul (ratifikasiya) edildiyinə dair qeyd² əlavə edilmişdir

Cədvəl 6-3: Müvafiq Beynəlxalq və regional sazişlər

Adı	Statusu
1952 "Bitki mühafizəsi haqqında" konvensiya (1997-ci ildə dəyişdirilib)	Qəbul edilib
1955 Avropa Mədəniyyət Konvensiyası	Qəbul edilib / üzvlük
1957 Təhlükəli Malların Yolla beynəlxalq daşınmasına dair Saziş (1975 və 2009-cu illərdə dəyişdirilmişdir)	Razılıq verilib

² İmzalama prinsipə konvensiyaya tərəf olma niyyətini bildirir; ratifikasiya və ya razılıq vermə ratifikasiya edən ölkəni konvensiyaya tətbiq etmək üçün hüquqi baxımdan məsuliyyətli edir

Adı	Statusu
1971 "Əsasən su quşlarının yaşama yerləri kimi beynəlxalq əhəmiyyətli olan sulu-bataqlıq yerlər haqqında" Konvensiyası (Ramsar), 1982 Protokolu və 1987 Konvensiyaya Dəyişikliklər ³	Qəbul edilib
1972 "Avropanın canlı təbiətinin və təbii mühitinin qorunması haqqında" konvensiya	Qəbul edilib
1979 "Böyük məsafələrdə havanın transsərhəd çirkləndirilməsi haqqında" Konvensiyası (Cenevrə Konvensiyası)	Qəbul edilib
1979 "Köçəri Vəhşi Heyvan Növlərinin Qorunması üzrə" (Bonn Konvensiyası)	İmza edənlərdən biri deyil
1979 Avropanın vəhşi təbiəti, yabanı florası və təbii yaşayış mühitinin qorunması Konvensiyası (Bern Konvensiyası)	Qəbul edilib
1979 Kökü kəsilmək təhlükəsi qarşısında olan vəhşi fauna və yabanı flora növləri ilə beynəlxalq ticarət haqqında (CITES),	Qüvvəyə minib
1985 Ozon qatının qorunması üzrə Konvensiya, Vyana	Razılıq verilib
1985 "Avropanın memarlıq irsinin qorunması haqqında" Konvensiya	Qəbul edilib / üzvlük
1987 "Ozon qatını dağdan maddələr üzrə Montreal Protokolu" və növbəti düzəlişlər (1990 London Əlavəsi, 1992 Kopenhagen Əlavəsi, 1997 Montreal Əlavəsi) ⁴	Təsdiq edilmiş Montreal Əlavəsindən başqa qəbul edilib
1989 Təhlükəli tullantıların sərhədlərarası daşınmasına və kənarlaşdırılmasına nəzarət haqqında Bazel Konvensiyası	Qəbul edilib
1991 Sərhədlərarası kontekstdə ətraf mühitə təsirin qiymətləndirilməsinə dair Konvensiya (Espoo Konvensiyası)	Qəbul edilib
1992 Biomüxtəliflik haqqında Konvensiya (Rio-de-Jeneyro Konvensiyası)	Qəbul edilib
1992 BMT-nin İqlim dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyası	Qəbul edilib
1992 Sənaye qəzalarının transsərhəd təsiri haqqında Konvensiya	Qəbul edilib
1992 "Arxeoloji irsin qorunması haqqında Avropa Konvensiyası" (La Valetta)	Qəbul edilib
1992 Birləşmiş Millətlər Təşkilatının "Sərhəddən keçən su axınlarının və beynəlxalq göllərin mühafizəsi və istifadəsi üzrə" (2003-cü ildə dəyişdirilib)	Qəbul edilib
1994 BMT-nin Səhralaşmaya Qarşı Mübarizə Konvensiyası	Qəbul edilib
1997 Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İqlim dəyişmələri haqqında Çərçivə Konvensiyasına Kioto Protokolu	Qəbul edilib
1997 Beynəlxalq Bitki mühafizəsi haqqında konvensiya	2000-ci ildə qüvvəyə minib
1998 Məlumatlardan istifadəyə və Ekoloji Məsələlərdə Qərar Qəbulunda və ədliyyə sistemindən istifadədə ictimaiyyətin iştirakına dair Konvensiya və Çirkləndiricilərin atılması və köçürmə jurnallarına dair protokol	2003-cü ildə Ratifikasiya edilib. 1998-ci il konvensiyasına imza etməyib
1998 Beynəlxalq ticarətdə pestisidlər və ayrı-ayrı təhlükəli kimyəvi maddələrə dair əvvəlcədən əsaslandırılan razılıq prosedurları haqqında Rotterdam Konvensiyası (2008-ci ildə dəyişdirilib)	İmza etməyib
2001 Davamlı üzvi çirkləndiricilər haqqında Stokholm Konvensiyası (2009-cu ildə dəyişdirilib)	2004-cü ildə razılıq verilib
2003 Qeyri-maddi mədəni irsin qorunması üzrə Konvensiya	Qəbul edilib

³ Azərbaycan Ramsar Konvensiyasını ratifikasiya etsə də, 1982-ci il Protokolu və 1987-ci il Əlavəsini imza və ratifikasiya edən tərəflərin siyahısı tapılmamışdır

⁴ Azərbaycan Montreal Protokolunun 1999 Pekin Əlavəsini ratifikasiya etməmişdir.

Adı	Statusu
2003 Xəzər dənizi mühitinin qorunması üzrə Çərçivə Konvensiyası (Tehran Konvensiyası)	Qəbul edilib
2005 Mədəni İfadələrdə Müxtəlifliyin Qorunması və Təbliğinə dair Konvensiya	Razılıq verilib

6.5 Milli Hüquq və İnzibati Baza

Azərbaycan Respublikası 70 inzibati və ərazi bölgələrinə (rayonlara) və əlavə daha səkkiz bölgədən ibarət Naxçıvan Muxtar Respublikasına bölünür. Bütün mərkəzi dövlət orqanları paytaxt şəhəri olan Bakıda yerləşir. Hər bölgədə əsas inzibati funksiyaları yerli icra orqanları yerinə yetirir.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi (ETSN) ekoloji tənzimləmə ilə bağlı əsas cavabdehliyə malikdir. ETSN normativləri 2001-ci il prezident fərmanı ilə qəbul edilərək, bu orqanı aşağıdakı məsələlərdə cavabdeh etmişdir:

- Azərbaycan Milli Məclisinə təqdim etmək üçün ekoloji qanunvericiliyin ilkin variantının hazırlanması
- Ekoloji siyasətin tətbiqi
- Ekoloji mühafizə ilə bağlı standart və tələblərin yerinə yetirilməsi
- Təyin edilmiş standartlara cavab verməyən işlərin dayandırılması və ya qadağan edilməsi
- Ekoloji məsələlərə dair məsləhət vermə
- Ekoloji sənədlərin, o cümlədən ƏMSSTQ-n ekspertlər tərəfindən nəzərdən keçirilməsi və təsdiqi
- Azərbaycan Respublikası tərəfindən ratifikasiya edilmiş beynəlxalq konvensiyalarda verilən tələblərin tətbiqi (öz səlahiyyəti daxilində)

Ətraf mühitin tənzimlənməsi ilə əlaqədar funksiyalara malik digər nazirlik və komitələrə aşağıdakılar daxildir:

- Fövqəladə Hallar Nazirliyi (FHN): təbii fəlakətlərin və sənaye qəzalarının idarə edilməsi və tikinti, mədən işləri və sənayedə təhlükəsizlik qaydalarının tətbiqi edilməsi üçün cavabdehdir. FHN (Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti (ARDNŞ), ETSN və digər müvafiq Nazirliklərlə birlikdə) fəvqəladə hallara, yaxud qəzalara dair dərhal xəbər almalıdır.
- Səhiyyə Nazirliyi: ölkədə sanitar-epidemioloji şəraitə və iş yerində səhhətin mühafizəsinə nəzarət edən dövlət təşkilatıdır.
- Yanacaq və Enerji Nazirliyi: neft və qaz işlərinə, neft və qaz məhsullarının satışına və Azərbaycanın enerji ehtiyatlarının səmərə ilə istifadəsinə cavabdehlik daşıyır.

Bir çox sosial məsələlər üzrə cavabdehlik müxtəlif dövlət orqanları arasında bölüşdürülür ki, onlardan ən vacib rola malik olan qruplar aşağıdakılardır:

- Dövlət Torpaq və Kartoqrafiya Komitəsi
- Dövlət Əmək Müfəttişliyi
- Səhiyyə Nazirliyi
- Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi
- Dövlət Memarlıq və Tikinti Komitəsi
- Bələdiyyələr və yerli inzibati orqanlar.

6.5.1 Milli Qanunvericilik və İcazəvermə üzrə Tələblər

Milli qanunlar CQBKG Layihəsinə tam uyğun deyil, çünki o, milli normativ tələbləri əvəz edən TƏMÖHS ilə idarə olunur. TƏMÖHS-ün 12.1 Maddəsinə uyğun olaraq, Layihə üzrə müvafiq ətraf mühit, sağlamlıq, təhlükəsizlik və sosial standartlar və təcrübələr bu müqaviləyə əlavə olunmuş Əlavə 4-də irəli sürüldüyü kimi olacaq və milli qanunvericilik ilə başqa cür tələb olunan və ya təsdiq olunan hər hansı əks standartlara baxmayaraq tətbiq olunacaq.

Bundan başqa, TƏMÖHS-ün 20.2-ci Maddəsinə əsasən, "...bu Sazişin və ya hər hansı digər Layihə Sazişinin şərtlərinə zidd olan indi və ya bundan sonra mövcud olan Azərbaycan Qanunu (o cümlədən onların şərh və tətbiqi prosedurları) və ya istənilən digər Layihə Sazişində CQBK İştirakçılarının və ya hər hansı digər Layihə İştirakçılarının verilən hüquqları məhdudlaşdırmır, onlardan məhrum etmir və ya mənfi təsir etmir yaxud da bu və ya hər hansı digər Layihə Sazişinin tam və ya istənilən bir hissəsinə başqa cür əlavə olunmur, ləğv etmir və ya onlar üzərində üstün hüquqa malik deyil; o şərtlə ki, Tərəflər Konstitusiyanın bu Saziş və hər hansı digər Layihə Sazişi üzərində üstün hüquqa malik olduğunu qəbul edir"

Bununla belə, TƏMÖHS və ona Əlavə 4-də təsvir olunan ətraf mühit üzrə standartlar və təcrübələrə normativ inzibati prosedurlar (o cümlədən lisenziya, icazə və normativ təsdiqlərin verilməsi üçün) və Layihənin milli qanunvericiliyə istinad edəcəyi hallar daxil deyil.

Layihənin Azərbaycanda hörmət etdiyi və torpaq sahəsinin icarəsi və əldə olunması ilə bağlı aşağıda sadalanan nəzərəçarpan Milli qanunvericiliyi var:

- Torpaq Sahəsinin İcarəsi haqda Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Qanun No. 587)
- Dövlət Torpaq Kadastrı, Torpaq Sahələrinin Monitorinqi və Torpağın Strukturlaşdırılması haqda Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Qanun No. 593).

Ətraf mühit üzrə milli qanunvericiliyə dair misallar aşağıda sadalanır:

- Ətraf Mühitin Mühafizəsi haqda Qanun. 1999.
- Xüsusi Mühafizə olunan Təbii Ərazilər və Obyektlər haqda Azərbaycan Respublikasının Qanunu (Qanun No. 840)
- Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 173 sayılı Qərarı, Azərbaycan Respublikasının meşə fonduna daxil edilməyən bitkilərin istifadəsi, təhlükəsizliyi və qorunmasına dair sərəncamlar
- Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 636 sayılı Qərarı, meşə təsərrüfatına vurulan zərərə görə məsuliyyətə cəlb olunmaya dair sərəncamlar.
- Tarixi və Mədəni Abidələrin Qorunması haqda Qanun (TMAQQ)

Nəzərdə tutulan CQBKG Layihəsi üzrə nəzərdə tutulan icazəvermə tələbləri bu fəsilə müzakirə olunan normativ çərçivənin tələblərini nəzərə almışdır və ƏMSSTQ-nin Əlavə D-də rast gəlinə bilən Ətraf Mühit və Sosial İdarəetmə və Monitorinq Planını (ƏMSİMP) Əlavə C-də təqdim olunur.

6.6 BP Korporativ Siyasəti

BP Cənubi Qafqaz Boru Kəməri Şirkətinin – CQBKŞ (bir sıra tərəfdaş təşkilatlardan ibarət) səhmdarı və CQBK texniki operatorudur (Statoil kommersiya operatorudur). CQBKG Layihəsi BP şirkətinin müvafiq sağlamlıq, əməyin təhlükəsizliyi, ətraf mühitin mühafizəsi və sosial məsələlərə dair müvafiq korporativ siyasətlərinə uyğun tikiləcək və istismar ediləcək.

BP şirkətinin beş dəyəri⁵ şirkətin “nəyə inandığımızın, necə davranacağımızın və təşkilat kimi necə olacağımızın bölüşdürülmüş başa düşülməsini” ifadə edir. Bu beş dəyər aşağıdakılardır:

- Təhlükəsizlik
- Hörmət
- Mükəmməllik
- Cəsarət
- Bir komanda.

Bu dəyərlər BP şirkətinin işgüzar fəaliyyətində müxtəlif siyasət və tələblər vasitəsilə həyata keçirilir və bu siyasətlərin əlaqədar elementləri aşağıdakı yarım-bölmələrdə təsvir edilmişdir.

6.6.1 BP Davranış Normaları

BP Davranış Normalarında müəyyən edilmiş korporativ siyasəti (2012)⁶, BP işçilərinin əməl etməli olduqları əsas qaydaları müəyyən edir və BP dəyərlərinin bütün qərarları necə yönəltməsinə izah edir.

1 yanvar 2012-ci il tarixdən etibarən BP Şirkətinin yeni Davranış Normaları BP şirkətinin iş standartlarını müəyyən edir. O, dəyərlərə (yuxarıda təsvir edilmiş), qrup standartlarına və hüquqi tələblərə uyğunlaşdırılmış və BP şirkətində çalışan hər bir şəxsədən gözlənilən etik və uyğun davranışı müəyyən edir. Normalar dəyərlərə əsaslanan yaxınlaşma üsulunu müəyyən edir ki, bu zaman qaydalar mütləq olaraq verilməmişdir və gündəlik işgüzar qərarlar dəyərlərimizlə tənzimlənir.

Normaların əsas strukturu bundan əvvəlki varianta oxşardır və sağlamlıq, əməyin təhlükəsizliyi və ətraf mühitin mühafizəsini; işçilərimizi, tərəfdaşlarımızı və təchizatçılarımızı, hökumət və icmaları əhatə edən və BP aktivlərini müdafiə edən bölmələrdən ibarətdir. ‘Normaya uyğun yaşama’ adlı yeni bölmə insanlara hər hansı dilemma ilə üzləşdikdə və bu barədə aydın qayda mövcud olmadıqda qərar qəbul etməyə yardım edir.

Davranış Normaları BP şirkətinin dünyanın istənilən yerində aparılan işlərinə tətbiq edilir və diqqəti beş sahəyə yönəldir:

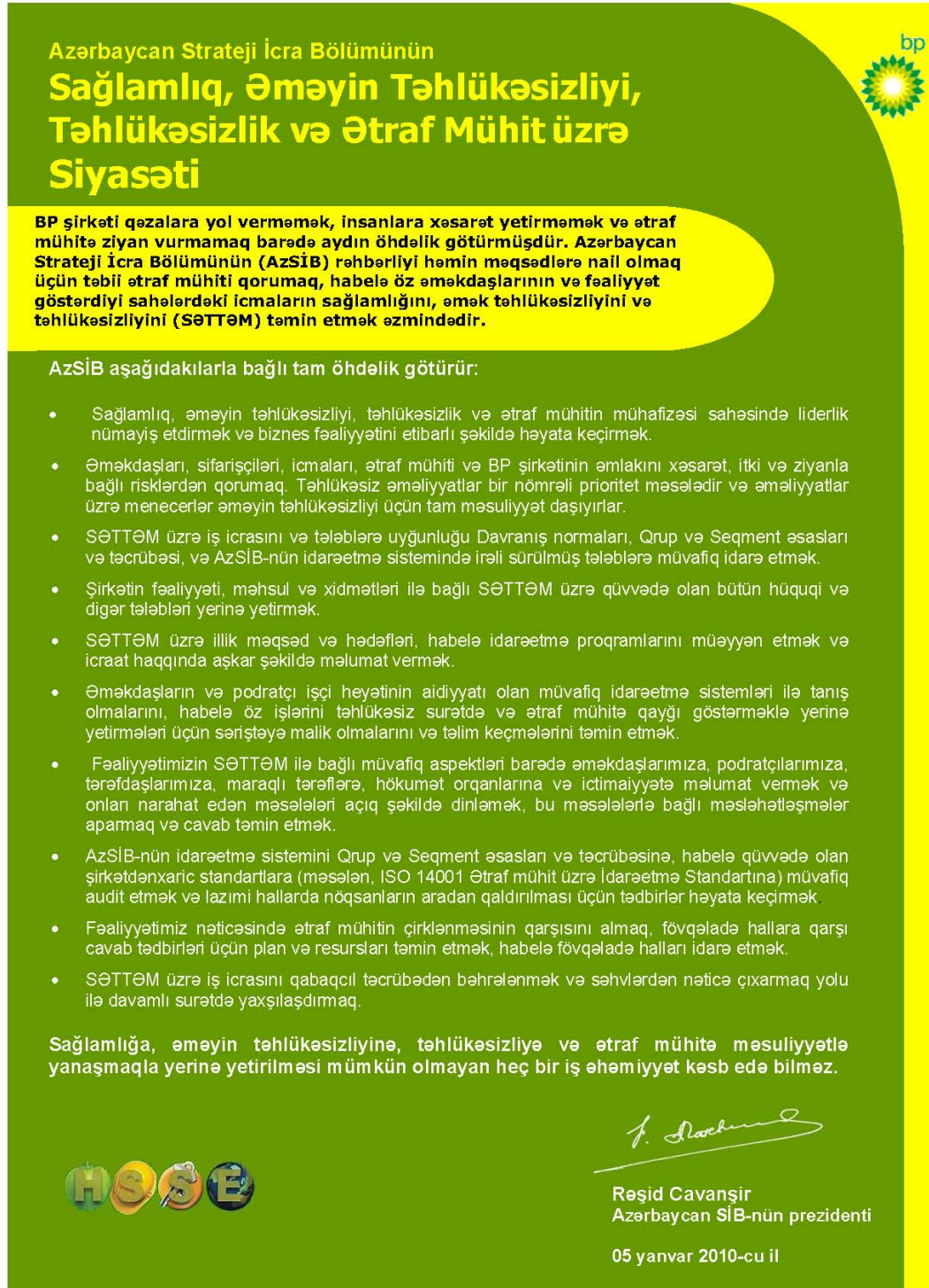
- **Təhlükəsiz, məsuliyyətlə və etibarlı şəkildə idarəetmə** – BP şirkətinin çalışdığı ərazilərdə təbii mühitin, icmaların təhlükəsizliyinin və BP işçilərinin səhhəti, təhlükəsizliyi və rifahının qorunmasını nəzərdə tutan müddəalardan ibarətdir
- **Bizim işçilər** – ədalətli münasibəti və bərabər imkanları əhatə edir, narahatedici və zorakılıq hallarına dair və ya şəxsi həyatın və işçilərin məxfiliyinin qorunmasına dair göstərişlər verir
- **Bizim işgüzar tərəfdaşlar** – hədiyyələrin verilməsi və alınmasına, əyləncəyə, maraqların toqquşmasına, rəqabətə, ticarət məhdudiyyətlərinə, çirkli pulların yuyulmasına və təchizatçılarla işə dair tərffüatlı göstərişlər verir
- **Bizim birgə işlədiyimiz hökumətlər və icmalar** – rüşvət, hökumət orqanları ilə iş, icmaların cəlb edilməsi, xarici əlaqələr və siyasi fəaliyyət kimi sahələri əhatə edir
- **Bizim aktivlərimiz və maliyyə tamlığı** – qeydlərin və hesabatların tam və dəqiq olmasını, şirkətin əmlakının qorunmasını, əqli mülkiyyəti, daxili məlumatın açığqlanmasını və rəqəmli sistemləri nəzərdə tutan müddəaları təsvir edir.

⁵ BP şirkətinin dəyərlərinə dair əlavə məlumat aşağıdakı saytda verilmişdir
<http://www.bp.com/extendedsectiongenericarticle.do?categoryId=9039352&contentId=7072114>

⁶ BP Davranış Normalarını (2012) aşağıdakı saytdan almaq olar
<http://www.bp.com/sectiongenericarticle.do?categoryId=9038306&contentId=7006600>

6.6.2 SƏTƏMM Siyasəti öhdəliyi

BP şirkətinin sağlamlıq, əməyin təhlükəsizliyi, mühafizə və ətraf mühitin mühafizəsinə dair öhdəlikləri Şəkil 6-1-də təsvir edilmişdir.

**Azərbaycan Strateji İcra Bölümünün
Sağlamlıq, Əməyin Təhlükəsizliyi,
Təhlükəsizlik və Ətraf Mühit üzrə
Siyasəti**

BP şirkəti qezalara yol verməmək, insanlara xəsarət yetirməmək və ətraf mühitə ziyan vurmamaq barədə aydın öhdəlik götürmüşdür. Azərbaycan Strateji İcra Bölümünün (AzSİB) rəhbərliyi həmin məqsədlərə nail olmaq üçün təbii ətraf mühiti qorumaq, habelə öz əməkdaşlarının və fəaliyyət göstərdiyi sahələrdəki icmaların sağlamlığını, əmək təhlükəsizliyini və təhlükəsizliyini (SƏTTƏM) təmin etmək əzmindədir.

AzSİB aşağıdakılarla bağlı tam öhdəlik götürür:

- Sağlamlıq, əməyin təhlükəsizliyi, təhlükəsizlik və ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində liderlik nümayiş etdirmək və biznes fəaliyyətini etibarlı şəkildə həyata keçirmək.
- Əməkdaşları, sifarişçiləri, icmaları, ətraf mühiti və BP şirkətinin əmlakını xəsarət, itki və ziyanla bağlı risklərdən qorumaq. Təhlükəsiz əməliyyatlar bir nömrəli prioritet məsələdir və əməliyyatlar üzrə menecerlər əməyin təhlükəsizliyi üçün tam məsuliyyət daşıyırlar.
- SƏTTƏM üzrə iş icrasını və tələblərə uyğunluğu Davranış normaları, Qrup və Səqment əsasları və təcrübəsi, və AzSİB-nün idarəetmə sistemində irəli sürülmüş tələblərə müvafiq idarə etmək.
- Şirkətin fəaliyyəti, məhsul və xidmətləri ilə bağlı SƏTTƏM üzrə qüvvədə olan bütün hüquqi və digər tələbləri yerinə yetirmək.
- SƏTTƏM üzrə illik məqsəd və hədəfləri, habelə idarəetmə proqramlarını müəyyən etmək və icraat haqqında aşkar şəkildə məlumat vermək.
- Əməkdaşların və podratçı işçi heyətinin aidiyyəti olan müvafiq idarəetmə sistemləri ilə tanış olmalarını, habelə öz işlərini təhlükəsiz surətdə və ətraf mühitə qayğı göstərməklə yerinə yetirmələri üçün səriştəyə malik olmalarını və təlim keçmələrini təmin etmək.
- Fəaliyyətimizin SƏTTƏM ilə bağlı müvafiq aspektləri barədə əməkdaşlarımıza, podratçılarımıza, tərəfdaşlarımıza, maraqlı tərəflərə, hökumət orqanlarına və ictimaiyyətə məlumat vermək və onları narahat edən məsələləri açıq şəkildə dinləmək, bu məsələlərlə bağlı məsləhətləşmələr aparmaq və cavab təmin etmək.
- AzSİB-nün idarəetmə sistemini Qrup və Səqment əsasları və təcrübəsinə, habelə qüvvədə olan şirkətdən xaric standartlara (məsələn, ISO 14001 Ətraf mühit üzrə İdarəetmə Standartına) müvafiq audit etmək və lazımı hallarda nöqsanların aradan qaldırılması üçün tədbirlər həyata keçirmək.
- Fəaliyyətimiz nəticəsində ətraf mühitin çirklənməsinin qarşısını almaq, fəvqəladə hallara qarşı cavab tədbirləri üçün plan və resursları təmin etmək, habelə fəvqəladə halları idarə etmək.
- SƏTTƏM üzrə iş icrasını qabaqcıl təcrübədən bəhrələnmək və səhvlərdən nəticə çıxarmaq yolu ilə davamlı surətdə yaxşılaşdırmaq.

Sağlamlığa, əməyin təhlükəsizliyinə, təhlükəsizliyə və ətraf mühitə məsuliyyətlə yanaşmaqla yerinə yetirilməsi mümkün olmayan heç bir iş əhəmiyyət kəsb edə bilməz.

Rəşid Cavanşir
Azərbaycan SİB-nün prezidenti

05 yanvar 2010-cu il

Şəkil 6-1: BP Azərbaycan Strateji İcra Bölümünün SƏTƏMM Siyasəti

6.6.3 BP şirkətinin Ətraf Mühitin və Sosial Sahənin idarə edilməsi

BP şirkəti layihənin davam etdiyi müddət ərzində əməliyyatlarının ətraf mühitə vura biləcəyi təsirinə idarəetməni ictimai şəkildə öhdəsinə götürür. Bu yaxınlaşma üsulu şirkətin fəaliyyət göstərdiyi mühitlərin həssaslığını və BP şirkətinin layihənin başlanğıcından sonuna qədər bu həssaslıqlara olan mümkün təsiri idarəetməsini qiymətləndirməni nəzərdə tutur.

BP şirkəti məsuliyyətli operator olmaqla və icmalara qarşılıqlı mənfəət verəcək şəkildə sərmayə qoymaqla öz işlərinin sosial-iqtisadi təsirinə müsbət etməyə çalışır. İqtisadi baxımdan CQBKG Layihəsinin yeni işlər yaratmaqla, vergi mənfəəti və yerli təchizatçılar üçün imkanlar yaratmaqla yerli icmalara mənfəət verməsi gözlənilir. CQBKG insan hüquqlarına hörmət edəcək, Layihənin təsirinə məruz qalmış icmalarla əlaqə yaradacaq və mədəni irsi qorumağa çalışacaq.

6.6.3.1 BP şirkətinin əməliyyatları idarəetmə sistemi (ƏİS)

BP Qrupunun əməliyyatları idarəetmə sistemi (ƏİS) təhlükəsiz, uyğun və etibarlı işlər üçün sistemli baza və iş fəaliyyətinin davamlı inkişafını təmin edir. O, BP şirkətinin əməliyyatların cavabdehliklə aparılması üçün zəruri saydığı mərhələləri, o cümlədən layihənin torpağa, havaya, suya, bitki və vəhşi aləmə mümkün təsirlərinin qiymətləndirilməsi və idarə edilməsi ilə əlaqədar inamını qoruyur.

ƏİS-n bəzi tələbləri Qrup tərəfindən müəyyən edilmiş və Qrup tərəfindən tövsiyə edilən dəstəkləyici təcrübələrdə təsvir edilmişdir.

BP şirkətinin bütün əməliyyat sahələri, o cümlədən Cənubi Qafqaz Boru kəməri (CQBK) ISO 14001 – beynəlxalq ətraf mühitin idarə edilməsi sisteminin standartına cavab verir.

6.6.3.2 Qrupun müəyyən etdiyi təcrübə və Qrupun tövsiyə etdiyi təcrübə

BP şirkətinin şirkət daxilində tələb və standartları müəyyən edən bir sıra Qrup tərəfindən müəyyən edilmiş təcrübələri (QMT) və əlavə göstəriş və tövsiyələri müəyyən edən Qrup tərəfindən Tövsiyə edilən təcrübələri (QTT) vardır.

Aşağıdakı QMT və QTT Layihə ilə xüsusilə əlaqəsi vardır və tətbiq ediləcəkdir:

- QMP 3.6-0001 Yeni Giriş Layihələri, irimiqyaslı Layihələr, Beynəlxalq səviyyədə qorunan sahələrdə Layihələr üçün Ekoloji və Sosial Tələblər və Alqı məqsədilə Danışıqları QMT ("Ekoloji və Sosial QMT"). Bu təcrübənin məqsədləri aşağıdakılardır:
 - Layihələrə ətraf mühitə və sosial sahəyə mümkün təsirləri müəyyən etməyə və bu məlumatdan risklərin azaldılması üçün istifadə etməyə yardım etmək
 - Layihələrə xarici ekoloji və sosial öhdəliklərini yerinə yetirməyə yardım edən birinci dərəcəli və ən səmərəli mexanizm olmaq
 - BP və sənaye təcrübələrindən ekoloji və sosial problemlərin idarə edilməsinə dair əldə edilmiş təcrübə və təlimi şifrələmək. Bu, layihələrə təsirin daha səmərəli və davamlı şəkildə müəyyən və idarə edilməsindən bəhrələnməyə yardım edir.
- GRP 3.6-0001 Layihələr üçün Ətraf Mühit və Sosial məsələlərdə Tövsiyələr ("Ekoloji və Sosial QTT"). Bu, yuxarıda təsvir edilmiş GDP 3.6-0001 sənədini dəstəkləyir və layihələrin ətraf mühitə və sosial sahəyə təsirlərinin idarə edilməsinə dair tövsiyələr verir.
- GRP 7.1-0001 SƏTƏMM-ə Hüquqi və Normativ əməl etmə. Bu QTT təsirli və məqsədəuyğun (risk əsaslı) SƏTƏMM-ə hüquqi və normativ əməl etməni idarəetmə proseslərini hazırlamaq, tətbiq etmək və saxlamaqla bağlı tövsiyələr verir.

Ekoloji və Sosial QMT və QTT boru kəmərləri də daxil olmaqla enerji sənayesində qabaqcıl təcrübəni təmsil edən beynəlxalq standartlar və göstərişlərlə əlaqədar hazırlanmışdır. Buna görə də, CQBKG ƏMSATQ hazırlayan və azaltma tədbirlərini və təcrübəsini müəyyən edən zaman onları nəzərə almışdır.

BP şirkəti insan hüquqları baxımından təhlükəsizliyi təchiz etmək üçün Mühafizə və İnsan Hüquqlarına dair Könüllü Prinsiplər (KP) adlı sənaye standartlarının hazırlanmasına öz töhfəsini vermişdir. KP 2000-ci ildə BB və ABŞ Hökumətləri, digər QDT ilə yanaşı “Amnesty International” və “Human Rights Watch” və bir sıra istehsal sənayesi şirkətləri tərəfindən işlənmişdir. BP KP tətbiq etməyi öhdəsinə götürmüşdür və risklərin qiymətləndirilməsi, ictimai təhlükəsizliklə iş və özəl mühafizə ilə işə dair daxili və xarici göstərişlər nəşr etmişdir (“BP Mühafizə və İnsan Hüquqlarına dair Könüllü Prinsipləri” (2008)⁷ və BP Mühafizə və İnsan Hüquqlarına dair Könüllü Prinsipləri (2005)⁸).

Buna əlavə olaraq, BP şirkətinin öz siyasətləri Beynəlxalq Əmək Təşkilatının (BƏT) konvensiyalarını, məsələn əsas əmək hüquqlarına dair BƏT konvensiyalarını (yeni azad assosiasiya və kollektiv sövdələşmə hüququ, məcburi əməyin, uşaq əməyinin və ayrı-seçkiliyin aradan qaldırılması) və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İnsan Hüquqlarına dair Universal Bəyanatını dəstəkləyir.

⁷ BP (2008) Mühafizə və İnsan Hüquqlarına dair Könüllü Prinsipləri, Tətbiq Göstərişləri

⁸ BP (2005) Mühafizə və İnsan Hüquqlarına dair Könüllü Prinsipləri. Göstəriş qeydlərini növbəti saytdan almaq olar:

http://www.bp.com/liveassets/bp_internet/globalbp/STAGING/global_assets/downloads/BP_Human_Rights_2005.pdf